

MASARYKOVA UNIVERZITA

Aplikovaná geografie

jaro 2016

Literatura k studiu

- ❑ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J. et. kol. *Regionální rozvoj*. 1. vydání. Praha:Linde Praha, a.s., 2008. 474 s., ISBN: 978-80-7201-699-0.
- ❑ Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, 455 s. ISBN: 978-80-7380-086-4.
- ❑ DOLEŽAL, J. MÁCHAL, P. LACKO, B. a kol. *Projektový management dle IPMA*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. 512 s. ISBN: 978-80-247-2848-3.
- ❑ HRON, J. *Teorie řízení*. 4. vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2003. 138 s., ISBN: 80-213-0695-5.
- ❑ Kolektiv autorů. *Místní Agenda 21 - Informace, postupy, kritéria*. 1. vydání. Praha. Ministerstvo životního prostředí. 2006.
- ❑ MALINOVSKÝ, J, KUTSCHERAUER, A., SUCHÁČEK, J. *Regionální management. Management regionů a obcí*. 1. vydání. Ostrava. VŠB-TU 2003.
- ❑ *Příprava, tvorba a realizace strategických plánů obcí a mikroregionů. Studijní opora vzdělávacího programu*. Ostrava, červen 2006.

Zajímavá literatura?

- Zákon č. 128/ 2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.
- Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

- Strategie pro Brno - <http://www.brno.cz/sprava-mesta/dokumenty-mesta/koncepcni-dokumenty/strategie-pro-brno/#c4460353>
- Územní plán města Brna - <http://gis.brno.cz/ags/upmb/>

- Regionální inovační strategie - <http://www.brno.cz/podnikatel-investor/risjmk/>
- Územně analytické podklady 2014 - <http://www.brno.cz/sprava-mesta/magistrat-mesta-brna/usek-rozvoje-mesta/odbor-uzemniho-planovani-a-rozvoje/dokumenty/upp/uzemne-analyticke-podklady-2014/>

***Lokální
a
regionální
rozvoj ČR***

Teoretické základy

Regionální rozvoj

- ❏ Praktická/aplikační disciplína.
- ❏ Využívá regionálních a společenských věd jako je sociální geografie, regionální ekonomie, sociologie, ...
- ❏ Je vstupem pro regionální politiku a regionální plánování.

Regionální rozvoj

Zabývá se:

- ❖ faktory, ovlivňujícími rozvoj regionů,
- ❖ aktéry, podílejícími se na regionálním rozvoji a ovlivňovanými regionálními procesy,
- ❖ mechanismy vztahů mezi aktéry RR a mechanismy vlivu faktorů na aktéry RR – regionálními procesy a jejich změnami/utvářením,
- ❖ vývojem regionů a regionálními rozdíly,
- ❖ regionální politikou – jejím zaměřením, účinností, ...
- ❖ regionálním plánováním.

Co je to rozvoj území?

Rozvoj je buď:

- ❏ změna kvality (k lepšímu!)
- ❏ změna kvantity = růst

- ❏ Rozvoj území je vázán na sociálně-ekonomické jevy, procesy a jejich aktéry.

„Typologie“ rozvojových procesů aneb regionální rozvoj =

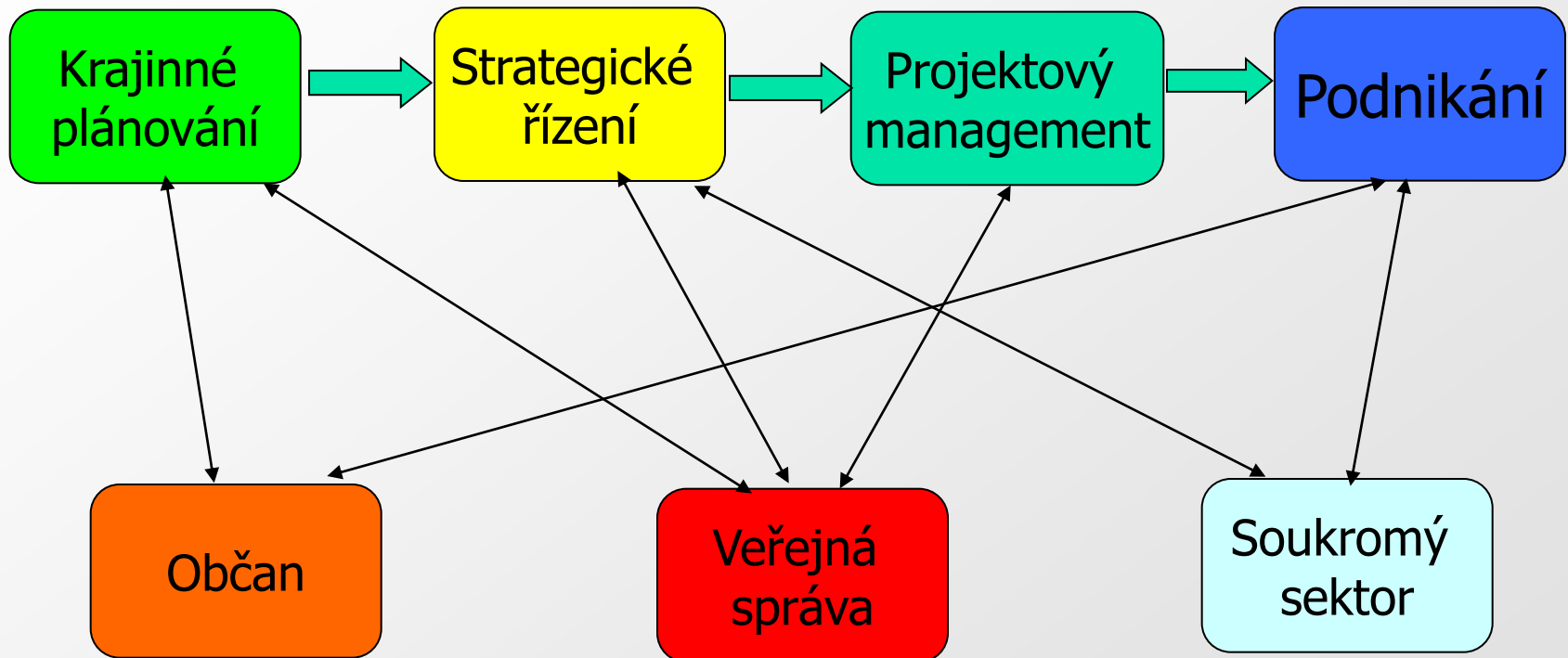
- ✓ Ekonomický rozvoj
- ✓ Sociální rozvoj
- ✓ Územní rozvoj
- ✓ Kulturní rozvoj

Aktéři regionálního rozvoje

- ❏ **Shareholders:** ti co rozhodují (vlastní aktéři, vlastníci, akcionáři).
- ❏ **Stakeholders:** ti o kterých je rozhodováno (jsou aktéry, ale je na ně působeno jako na objekty).
- ❏ **Individuální osoba:** člověk jako jedinec.
- ❏ **Kolektivní osoba:** sociální organizace (např. skupiny jedinců), které také něco činí.

Regionální rozvoj je jednoduchý...?!

❏ Jaké jsou vazby mezi jednotlivými sektory?

Exogenní regionální rozvoj (ExoRo)

- ▣ První snaha o rozvoj regionů při kombinaci jak zásahů státu (pomoc s vyrovnáváním těm zaostávajícím), tak při zachování individualistické iniciativy (umožnění rozvoje bez výrazného omezování těch, kteří „na to mají“).
- ▣ Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020 - <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>.

Na co měl rozvoj reagovat?

- Problémy se měly objevovat tam, kde příliš mnoho lidí obdělávalo půdu (venkov) nebo kde bylo mnoho lidí bez práce (omezovaly tak transfer zisku a pracovní síly nutný k růstu měst a průmyslu /příp. jiných regionů/ a bránící konkurenceschopnému a efektivnímu zemědělství či průmyslu v oblasti z mnoha nezaměstnanými).
- Proto se předpokládalo, že tyto stagnující regiony je nutno spojit s dynamicky se rozvíjejícími centry (póly). Podobně se přistupovalo i k jiným regionům přispívajícím ke kumulativním nerovnostem.

Kritika ExoRo (4D)

- **Dependantní (závislostní) rozvoj** (spoléhání na neustálé subvencování a rozhodování vnějších agentů).
- **Distorzni rozvoj** (prosazoval jeden sektor, vybraná sídla a určitý typ podnikání, ale ostatní opomíjel a např. nebral v úvahu ne-ekonomické aspekty venkovského života).
- **Destruktivní rozvoj** (vymazal kulturní a environmentální odlišnosti venkovských a zaostávajících oblastí).
- **Diktující rozvoj** (utvářen vnějšími experty a plánovači).

Endogenní regionální rozvoj (EnRo)

reakce na problémy ExoRo zřejmé od 80. let

Klíčový princip

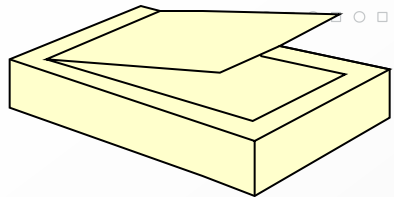
- Specifické zdroje (přírodní, lidské a kulturní) dané oblasti jsou zdroji jejího trvale udržitelného rozvoje.

Dynamická síla

- ❑ Místní iniciativa a podnikavost.

Veřejná správa jako strůjce regionální rozvoje

Veřejná správa a občan!

Co to je veřejná správa?

- ☒ Veřejnou správu chápeme jednak jako **činnost** ve smyslu vydávání správních aktů, služby občanům apod., a jednak jako **souhrn institucí**, které tyto činnosti přímo nebo zprostředkovaně vykonávají.
- ☒ **Správa** (administration) je „obecné označení institucionalizované kontrolní a regulativní činnosti týkající se především veřejných záležitostí.“ (Velký sociologický slovník, str. 1212).
- ☒ **Správa** – záměrná činnost nebo soubor takových činností, které sledují dosažení určitého cíle, jímž je udržení nebo obnovení určitého žádoucího stavu a současně jde i o zajištění těch procesů, jimiž se správa uskutečňuje. (Mates, Wokoun, str.134)

Co to je veřejné a soukromé?

- **Veřejnou správu** lze chápat jako správu veřejných záležitostí ve veřejném zájmu. Složitým problémem je určení, kdy se určitá záležitost stane veřejnou.
- Pro **soukromou správu** je charakteristické, že může zavazovat pouze osoby, které jsou ve specifickém vztahu k dané správě, zejména osoby příslušející k organizační struktuře subjektu soukromé správy, např. zaměstnanci podniku nebo členové spolku.

Znaky veřejné správy

- Vázána legislativně (zákony, normy, předpisy, nařízení apod.).
- Přesné vymezení kompetencí osob a činností.
- Veřejný zájem – občané participují na řízení obce atd.
- Organizovaná činnost svěřená subjektům /instituce, aktéři/
- Subsystémy – ***veřejná správa a samospráva.***

Schema veřejné správy

VS jako činnost

- Činnosti, které nejsou zákonodárstvím, soudnictvím ani vládou a které jsou vykonávány orgány, jež nejsou orgány moci zákonodárné, soudní ani vládní. Na rozdíl od soukromé správy platí, že orgány veřejné správy mohou svoji činnost vykonávat pouze na základě zákonů a v jejich mezích. (Wokoun: str.135).
- Je vykonávána zákonem zmocněnými subjekty na základě zákona v rozsahu přikázané působnosti a pravomoci.

VS jako souhrn institucí

Instituce vykonávající přímo nebo zprostředkovaně veřejnou správu:

- Ministerstva.
- Ostatní ústřední orgány státní správy.
- Územní orgány státní správy.
- Veřejné ozbrojené i neozbrojené sbory (Policie, Hasičský záchranný sbor).
- Kraje (veřejnou správu vykonávají v rámci přenesené státní správy a samostatné působnosti).
- Obce (veřejnou správu vykonávají jak formou na ně přenesené státní správy, tak realizací samostatné působnosti).
- Další instituce (profesní komory, vysoké školy, nadace atd.).

VS jako souhrn institucí

Instituce, jejichž poslání je zcela jiné nebo převážně jiné (případ vlády) než výkon veřejné správy, ale přesto částí své činnosti veřejnou správu ovlivňují:

- Parlament.
- Vláda.
- Ústavní soud.
- Obecné soudy.
- Další instituce jako např. Nejvyšší kontrolní úřad.

VS jako souhrn institucí

Instituce z hlediska subjektů veřejné správy:

- Stát (státní orgány).
- Územní samosprávné celky (obce, kraje).
- Jiné subjekty.

VS jako souhrn institucí

Instituce z hlediska územního působení:

- Úroveň ústřední (celostátní, republiková)
- Úroveň územní (regionální), s dalším členěním:
  - úroveň krajská,
  - úroveň okresní/obvodní,
  - úroveň obecní (místní, lokální),
  - jiné úrovně vybočující z krajského, okresního a obecního územního členění.

Státní správa

- Státní správa je veřejnou správou uskutečňovanou státem a svým charakterem představuje realizaci moci výkonné.
- **Státní orgány** – Vláda ČR, ministerstva, ostatní ústřední orgány státní správy, krajské úřady, odborné územní správní úřady (odvětvová působnost), veřejné ozbrojené sbory.
- Vykonávaná pomocí zákonů – Ústava ČR a ostatní zákony.

Státní správa na regionální úrovni – kraje

- ❏ Zákonem č. 347/1997 Sb., o zřízení vyšších územních samosprávných celků a zákonem č. 129/2000 Sb. ve znění zákona 320/2001 Sb., 450/2000 Sb. a zákona 231/2002 Sb. (úplné znění 3/2003 Sb.) byly zřízeny **kraje** jako územní společenství občanů. Kraj je veřejnoprávní korporace, která má vlastní majetek a vlastní příjmy. Hospodaří podle vlastního rozpočtu.
- ❏ Státní správu vykonávají kraje v tzv. přenesené působnosti (např. školství, kultura, životní prostředí, vnitro, doprava atd.).
- ❏ Další instituce zřízené státem – Finanční ředitelství, Celní ředitelství, Krajská správa Policie ČR, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, Krajská hygienická stanice, Obvodní báňský úřad, Český statistický úřad, Česká inspekce životního prostředí, Česká obchodní inspekce, Úřad práce atd.

Státní správa na regionální úrovni – okresy, územní obvody

- ☒ Detašovaná pracoviště centrálních institucí:
  - ☒ Územní odbor Policie ČR
  - ☒ Okresní správa sociálního zabezpečení
  - ☒ Finanční úřad
  - ☒ Katastrální úřad
  - ☒ Celní úřad
  - ☒ Územní vojenská správa
  - ☒ Správa národního parku

Státní správa na regionální úrovni – ORP

- Zřízeny v ČR od 1.1.2003 – 205 ORP (zákon č. 314/2002 Sb. a vyhláška č. 388/2002 Sb.).
- Min. obyvatel obvodu – 15 000.
- VS jako činnost – evidence obyvatel, vydávání občanských průkazů a cestovních dokladů, řidičských průkazů a evidence motorových vozidel, odpadového hospodářství, ochrana životního prostředí, doprava a silniční hospodářství, sociálně právní ochrana dětí, péče o staré a zdravotně postižené občany, péče o nepřízpůsobivé občany.

Státní správa na regionální úrovni – OPOÚ

➤ V ČR 388.

Pro občany ve vymezeném území nejčastěji:

➤ vedou matriku,

➤ zajišťují agendu stavebního úřadu.

Státní správa na regionální úrovni – obce

Formou nařízení obce řeší na základě příslušných zákonů a v jejich mezních např.:

- vyhlášení chráněných územní nebo stavebních uzávěr,
- koeficient daně z nemovitostí,
- úseky místních komunikací s nezajištěnou sjízdností,
- mimořádná veterinární opatření,
- provedení krizových opatření,
- nakládání s povrchovými vodami,
- užívání paliv a spalování rostlinných materiálů.

E-government

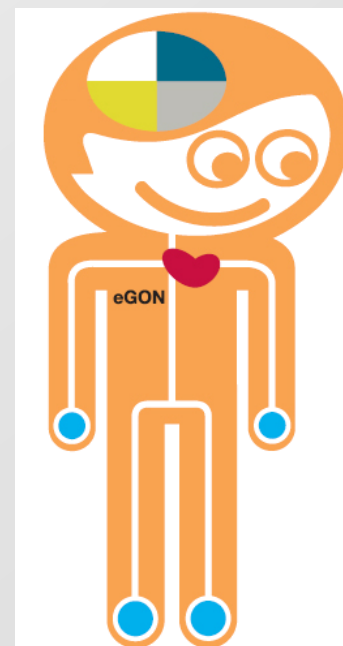
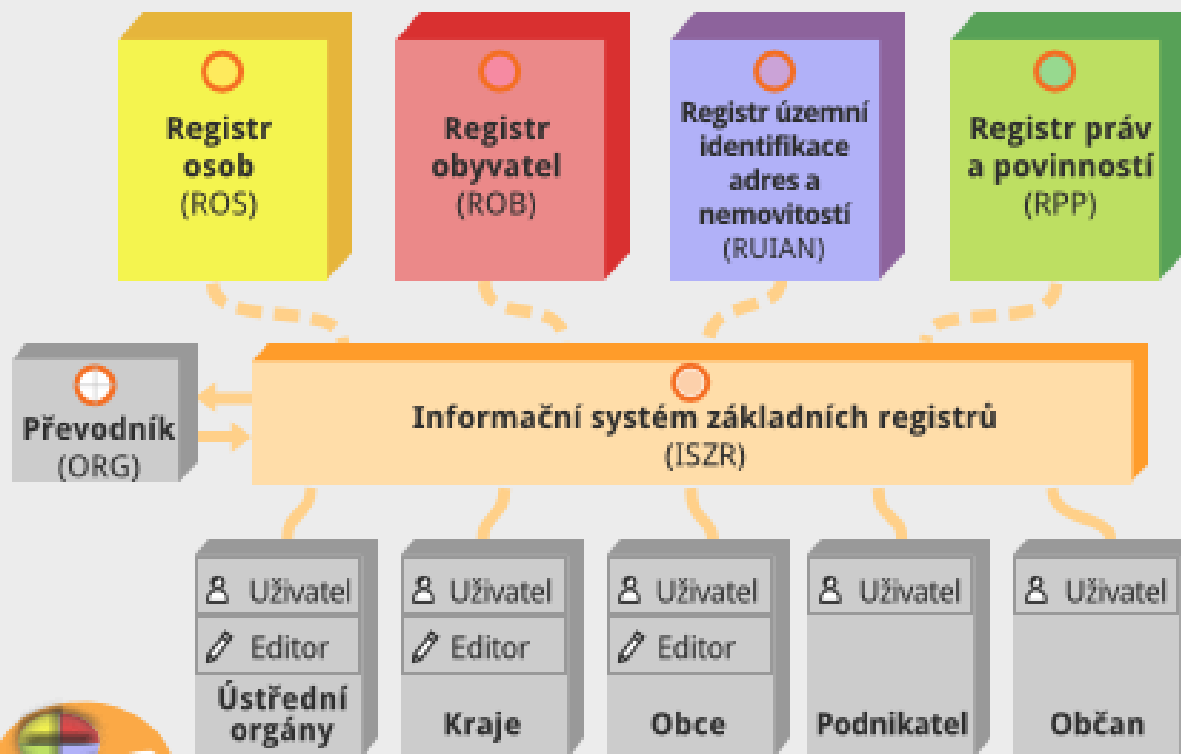
- Elektronická veřejná správa.
- Obíhání dat elektronickou formou.
- Projekt eGON byl zahájen na konci roku 2006 a představuje komplexní projekt elektronizace veřejné správy, jehož hlavním cílem je usnadnění života občanům a zvýšení efektivity veřejné správy díky důmyslnému využití informačních technologií.
- Zákon č.111/2009 Sb. o základních registrech ve znění zákona č. 100 a 101/2009.
- Zákon č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy v aktuálním znění (včetně zákona č. 263/2011 Sb.).
- Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

E-government

FUNGOVÁNÍ SYSTÉMU ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ

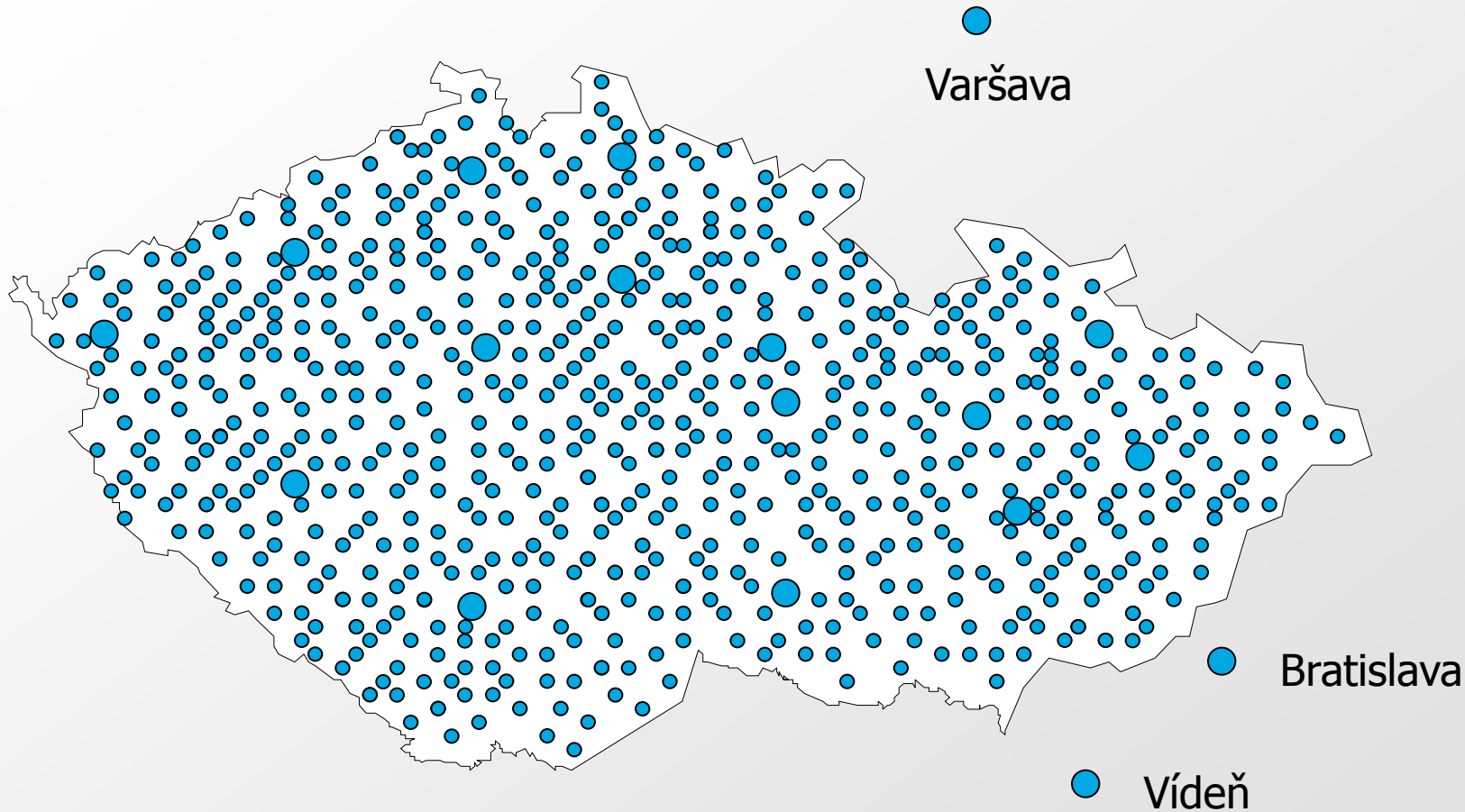

Projekt Czech point

- Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál.
- Motto: „Obíhají data, nikoli občan“.
- Cílem projektu je vytvořit garantovanou službu pro komunikaci se státem prostřednictvím jednoho universálního místa, kde bude možné získat a ověřit data z veřejných i neveřejných informačních systémů, úředně ověřit dokumenty a listiny, převést písemné dokumenty do elektronické podoby a naopak, získat informace o průběhu správních řízení ve vztahu k občanovi a podat podání pro zahájení řízení správních orgánů.
- Postupné spuštění od března 2007.

● Berlín

Datové schránky

- ❏ Elektronické úložiště, na které se doručují dokumenty orgánů veřejné moci a stejně tak i vůči nim.
- ❏ Nahrazuje klasické doručování v listinné podobě.
- ❏ Povinně musí tento systém využívat právnické osoby a orgány veřejné moci, a to od 1.11.2009.
- ❏ Fyzické osoby si mohou datovou schránku zřídit dobrovolně.
- ❏ Výhody:
  - ❏ přístup k obsahu DS z jakéhokoli místa, kde je dostupný internet,
  - ❏ velká úspora času, kdy odpadá nutnost docházet na poštu a trávit dlouhé chvíle ve frontách.
- ❏ <http://mojedatovaschranka.cz/>, <http://www.datoveschranky.info>

Samospráva

- **Samospráva** představuje určité společenství, jehož členové si sami vedou své záležitosti. Pro samosprávu je charakteristická demokratičnost ve vytváření základních samosprávných orgánů a podřízenost nebo alespoň odpovědnost ostatních samosprávných orgánů základním orgánům.
- Základní funkcí je spravování záležitostí určitého společenství, jeho reprezentace a vyjadřování zájmů tohoto společenství a to s účastí členů příslušného společenství.

Samospráva

- **Veřejnoprávní** – funkce jsou vykonávány samosprávnými orgány.
- **Soukromoprávní** – převažují instituce typu občanských sdružení.
- Ústava rozlišuje dva stupně samosprávy. Základními územními samosprávnými celky jsou **obce** a vyššími územními samosprávnými celky jsou **kraje**.

Samospráva – obce

- ❏ Obec je základní jednotkou územní samosprávy – územní společenství občanů, majících právo na samosprávu.
- ❏ Obec má vlastní majetek, hospodaří podle vlastního rozpočtu, úkolem obce je pečovat o všeobecný rozvoj svého území a potřeby občanů. Při plnění těchto úkolů musí chránit též veřejný zájem.
- ❏ Obec pečuje o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče, uspokojování potřeby bydlení, ochrany zdraví, rozvoj dopravy a spojů, výchovu a vzdělávání, kulturní rozvoj, ochranu veřejného pořádku, požární ochranu atd.
- ❏ Obec může zřizovat obecní policii, zakládat právnické osoby, vytvářet organizační složky obce.

Samospráva – orgány obce

- ❏ **Zastupitelstvo** – výkonný orgán obce, má konečné slovo v rozhodování (schvaluje program rozvoje obce, území a regulační plán, schvaluje rozpočet a závěrečný účet, volí starostu, místostarosty, členy rady, zřizuje a ruší výbory apod.).
- ❏ **Rada** – Radu tvoří starosta, místostarostové a další členové rady volení ze členů zastupitelstva. V obcích, kde je zvoleno méně než 15 zastupitelů, se rada nevolí a její pravomoc vykonává starosta. Schůze rady nejsou veřejné. Rada je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti.
- ❏ **Komise** – Komise zřizuje rada jako své iniciativní a poradní orgány. Pokud rada není, zřizuje komise zastupitelstvo.
- ❏ **Výbory** – Zastupitelstvo zřizuje vždy kontrolní a finanční výbor. V čele výboru je vždy zastupitel. V částech obcí mohou být osadní výbory.

Samospráva – orgány obce

- ❏ **Starosta** – zastupuje obec navenek. Je odpovědný zastupitelstvu. Svolává a řídí jednání zastupitelstva a rady. V čele statutárního města je primátor!

- ❏ **Obecní/městský úřad** – úřad tvoří **starosta, místostarostové, tajemník** a **zaměstnanci** zařazení do obecního úřadu. Tajemník je zřizován v obcích s rozšířenou působností. Plní hlavně úkoly v přenesené působnosti a vede chod celého úřadu. U statutárních měst magistrát města!

Samospráva – orgány kraje

- ❏ **Zastupitelstvo** – volený výkonný orgán, schvaluje rozpočet, reguluje regionální rozvoj, dopravu, školství atd.
- ❏ **Rada** – výkonným orgánem kraje v oblasti samostatné působnosti kraje. Při výkonu své působnosti odpovídá zastupitelstvu. Radu tvoří **hejtman, náměstek, náměstci hejtmana** a další členové.
- ❏ **Komise** – Rada na pomoc k řešení problémů může zřizovat komise jako iniciativní a poradní orgány – finanční, sportovní, zemědělská, pro vnější vztahy atd.
- ❏ **Výbory** – Zastupitelstvo je oprávněno zřídit výbory jako své iniciativní a kontrolní orgány (finanční, kontrolní výbor pro východu, vzdělávání a zaměstnanosti). V kraji, v jehož obvodu žije podle sčítání lidu alespoň 5 % občanů hlásících se k jiné národnosti než české, se obligatorně zřizuje výbor pro národnostní menšiny.

Samospráva – orgány kraje

- ❏ **Hejtman** – hlavním funkcionářem a reprezentantem kraje. Rada je oprávněna ukládat úkoly hejtmanovi jen v rozsahu své působnosti. Hejtman je volen zastupitelstvem z řad jeho členů, podepisuje právní předpisy kraje, jmenuje a odvolává ředitele krajského úřadu, svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva a rady, podepisuje spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva a rady.
- ❏ **Krajský úřad** – plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a radou, napomáhá činnosti výborů a komisí. Krajský úřad tvoří ředitel a zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu. V čele je ředitel. Krajský úřad se člení na odbory a oddělení.

Legislativa

- ❑ Ústava ČR č.1/93 Sb., Hlava sedmá, článek 99-105.
- ❑ Evropská charta místní samosprávy, Rada Evropy 1985.
- ❑ Evropská charta regionální samosprávy (1997).
- ❑ Zákon o obcích 128/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů, (úplné znění 2/20003 Sb.).
- ❑ Zákon o krajích 129/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů, (úplné znění č.3/20003 Sb.).
- ❑ Zákon o hlavním městě Praze č.131/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů.
- ❑ Zákon o úřednících samosprávných celků č. 312/2002 Sb.
- ❑ Zákon č. 314/2002 Sb., o pověřených obecních úřadech a obecních úřadech obcí s rozšířenou působností + vyhláška č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností.
- ❑ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a dalších ústředních orgánů státní správy, v platném znění.

Odkazy

1. <http://portal.gov.cz/wps/portal> - portál veřejné správy
2. <http://www.statnisprava.cz/>
3. <http://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>
4. <http://www.obce.cz/>